

Maslinin medič

Saissetia oleae Olivier, Homoptera, Lecaniidae

Rasprostranjenost i biljke domaćini

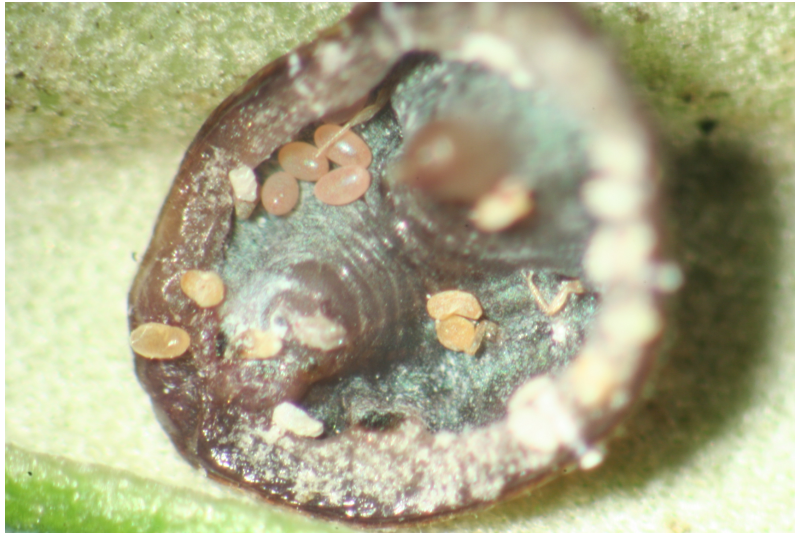
Maslinin medič napada više od 150 vrsta biljaka iz različitih porodica. Na našem uzgojnom području, osim na maslini, štete pravi na agrumima, vinovoj lozi te oleandru. Razvoj mu je sporiji pri visokim i niskim temperaturama, stoga bira podneblja s višom vlagom zraka i srednjim temperaturama.

Odrasli oblik mediča

Opis kukca

Odrasla štitasta uš je duga od 2 do 5 mm, široka od 1 do 4 mm i visoka od 2 do 2,5 mm. Štit joj ima dva poprečna i jedno uzdužno ispupčenje koji oblikom podsjećaju na veliko tiskano slovo H. Na početku razvoja štit je svijetlosmeđe boje, starenjem tamni, a na kraju životnog razvoja je tamnosmeđe do crne boje.

Jaja

Jaje je eliptičnog oblika, dužine od 0,2 do 0,3 mm, a visine 0,1 mm. Početkom razvoja je narančasto-ružičaste boje, nakon nekoliko dana poprima svijetloljubičastu boju te boju crnog vina. Ženka jaja polaže u grupama ispod štita, a ovisno o njenoj veličini jedna ženka može položiti od 300 do 3000 jaja. Ličinke ovog štetnika prolaze kroz tri razvojna stadija.

Ličinka drugog i trećeg razvojnog stadija

Ličinke prvog razvojnog stadija su ovalnog oblika, žute boje, duge od 0,3 do 0,4 mm i široke od 0,18 do 0,20 mm. Ličinke drugog razvojnog stadija iste su boje, ali su dva

puta veće. Na štitu im je vidljivo uzdužno ispupčenje sa četiri oznake, smeđe do ljubičaste boje. Na istom mjestu će se do kraja njihovog razvoja pojaviti i dva poprečna ispupčenja. Ličinke trećeg razvojnog stadija su žuto- smeđe boje, duge su od 1 do 1,3 mm i široke su od 0,3 do 0,7 mm. Na štitiću se uz uzdužno ispupčenje vide i dva poprečna ispupčenja.

Način života

Maslinin medič godišnje ima jednu potpunu generaciju te začetak druge. Prezimi kao odrasla ženka ili kao ličinka, drugog i trećeg razvojnog stadija. Odrasla ženka mediča polaže jaja početkom travnja. Ženka koja je prezimila kao ličinka trećeg razvojnog stadija polaže jaja krajem svibnja, a ista koja je prezimila kao ličinka drugog razvojnog stadija. polaže jaja još kasnije. Štit ženke, od početka pa sve do zadnje četvrtine razdoblja polaganja jaja, poprima i zadržava sjajno crnu boju. Kroz razdoblje od tjedan do mjesec dana, prosječno položi oko 1000 jaja ispod štita. Iz jaja izlaze pokretne ličinke prvog razvojnog stadija koje se, mijenjajući mjesta, hrane sisanjem sokova. Najčešće se zadržavaju na naličju lista, na zaklonjenim mjestima krošnje koja nisu direktno izložena suncu. Kiša i vjetar raznose ličinke ovog stadija po cijeloj krošnji masline i na susjedna stabla te na taj način šire zarazu. One se krajem svog razvoja presvlače u ličinke drugog razvojnog stadija koje su također pokretne. Ličinke trećeg razvojnog stadija jako su pokretne, mijenjaju mjesto hranjenja te prelaze na grančice i starije listove. Iz njih se razvije odrasla ženka koja mijenja mjesto hranjenja za samo nekoliko centimetara. Nakon polaganja jaja rijetko se kreće.

Štete

Štete koje pravi maslinin medič mogu biti izravne i neizravne. Izravne štete su sušenje grančica masline koje izazivaju svi razvojni oblici štetnika sisanjem sokova. Uz njih se redovito javljaju i neizravne štete u vidu gljivica iz roda *Capnodium*, *Cladosporium*, *Alternaria*, i dr., poznatije kao gljivice čađavice, koje se naseljavaju na mednu rosu koju luči medič.

Mjere zaštite

Jakost napada maslininog mediča provodi se pregledom maslina u svibnju, lipnju i srpnju. U napadnutom masliniku nasumice se odabere stotinjak grančica dužine oko dvadesetak centimetara, koje se pregledaju u laboratoriju kako bi se odredila jačina

napada. Ista se određuje prema prosječnom broju živih mediča po jednoj grančici, a dijeli se u četiri skupine na osnovi kojih se provode i mjere zaštite.

Napad je slab ako se na pregledanim grančicama prosječno nalaze dva živa maslinina mediča. U tom slučaju dovoljno je provesti rezidbu masline, jer bolja prozračnost i osunčanost krošnje otežavaju razvoj mediča. Napad je umjeren ako se na pregledanim grančicama prosječno nalazi od dva do četiri živa maslinina mediča. Ovakav napad nemože prouzročiti velike štete, jer na smanjenje broja istih utječu visoke temperature koje se javljaju ljeti. Ponovnim pregledom grančica, ako se utvrdi, utvrdi isti broj mediča, uz rezidbu, potrebno je provesti i mjere zaštite u zimskom razdoblju tzv. zimsko prskanje. Koriste se pripravci na osnovi mineralnih ulja (Bijelo ulje).

Napad je jak ako se na pregledanim grančicama prosječno nalazi od četiri do dvanaest živih maslininih mediča. Ovakav napad može prouzrokovati velike ekonomske štete ako se ne provedu mjere zaštite. Uz rezidbu, u ovom slučaju, provodi se i ljetno suzbijanje mediča s pripravcima koji u RH imaju dozvolu za tu svrhu, a to su: Decis 2,5EC, poleci plus, Scatto, Rotor super, Brai, Promanal neu, Ovipron top, Proximo, Red fox, Insegar 25WG te Deltametrin 25EC.

Napad je vrlo jak ako se na pregledanim grančicama prosječno nalazi više od dvanaest živih maslininih mediča. U ovom slučaju se pored zimskog prskanja provode iste mjere suzbijanja kao i kod jakog napada.

Svi navedeni insekticidi djeluju samo na mlađe razvojne stadije maslininog mediča.

Za zaštitu maslinika s integriranom proizvodnjom uz rezidbu, te umjerenu i racionalnu gnojidbu i navodnjavanje, preporuča se uporaba pripravaka na osnovi mineralnih ulja (Bijelo ulje). Za zaštitu maslinika s ekološki prihvatljivom proizvodnjom dozvoljena je samo uporaba pripravaka na osnovi mineralnih ulja.

Gljivice čađavice, koje uzrokuju indirektnu štetu, suzbijaju se fungicidom na osnovu bakra Airone SC.